

Morten Thr. Brünnichs samling:

Fra Adam Zieners Copiebog, indeholdende Breve imellem ham og Stath. D Vibe om Sölvverket, hans Skovbefaring og Erklæring om Scheidertzens Vaskning i Pukverket, 1723-26, med Register.

Höivelbaarne Hr. Geheim Raad og Stadtholder

Naadige Herre!

Ifølge Deris Excellences ergangne höye Ordreer haver wie 10 Mai 1723 givet begyndelse med Elvernes og Laagens besigtigelse, samt nöye efterseet hvor et hvert i sær kand koste at faae i Flöd bar stand og hvor beqvemst er at indtage de behövende Hengsler, hvor Tömmeret og Sætteved kan imodtages og i Land op kastes, saa vel som i hvad Tilstand Skoverne befindes.

Indfandt mand sig der först ved Joen Dahls Elven hvor den övre Broe er beliggende og et Hengsle samme Steds er lagt og som til forinn har været brugt i medens Sagen var gang bahr.

(Med ?)lidt stræven forinn (?) gjöres nödig 2de Hengsler for medelst Stödene er beqvemmigst at ersætte den Qvantitet ived efter Dags kand vorde indflödet ; bemeldte 2de Hengsler at indrette kand i alt koste 75 Rd 2 Sh saa disse Hengsler ¼ Mil lengre 22 ° ved Heste Skoe Kliven, befindes Elven temelig grof steened og maae bort bringes, koster 20 Rdr, de fra ¼ Mil lengre 22 ° behövis een Skoe Dahm som vil koste 22Rd – 32 Sh, nord vidre til 22 ° paa östsidan giöris og nödig een Skaav Dahm 57 alen lang og kand steenene blive forferdiget for 40 Rdr 64 sh, Lengere til 22 ° paa Vestsiden udforedes ligeledes een Skaae Dahm 48 alen lang kand indrettis for 38 rd, vil og samme Sted være for nöden at borttage een del store Stene, Bekostning da til 3 rd. Joen Dahls Skove er allerede saaeledes udhuget, da intet med Flödning kand frambringes, den del der staae överst i Klipperne bruges ved den almindelig Hugst af Bönderne til Gruberne den vestre side af Elven er S ° og 22 °, Moe Skouen, der og af samme Beskaffenhed befants som fore staaende; paa den vestre siide Joen Dahls Elven möde Lofthuus Skouen som endnu i god Tilstand befindis og gangbahr til flödning ½ Mil överst paa Fieldet og half Mil lengst efter Elven. I Qvænn Huus Evjuen ved Loft Huus giöris nödig et Vahr Hengsle 100 alen Lang som kand indrettis for 32 Rd 64 Sh. Paa den östre Side Joen Dahls Elven nedkommer een östre Elf kaldes Rende Elven der dehler Lofthuus og Rynningsdalen hvor mand og befandt een Skaae Dahm gives nödig at sætte paa Lofthuus Tomt i Renne Elven 30 alen lang, vil koste 32 Rd 32 sh, videre og imod Huserne maa ligeledes een Skaae Dahm paa 30 alen Lang indrettes. Den kand giöres for 19 Rd 32 Sh, videre til Stoerlie Fossen findes i bemeldte Elf een anseelig Mægnde Vind feld Træer, een temlig Dehl der af kand og huggis til Setved, vil koste at bort bringe 6 Rd. Fremoven for staa kaldet Rennelien hvor Renne Elven har sit Udspring af, giöres nödig at sætte en Dam. Den kan forferdiges i alt med 9 Rd.

Da mand videre tog i öyensinn Skouerne paa begge Sidde ned eftter Elven findes paa sydligst Siden överst paa Fieldet Strand Skouv der 1 ½ Fierding Lang og ¼ Mil bred til flödning kand nyttes. Denne Skouv bestaar af skiön Bygnings Tömmer og tör Fuhru, til Hoved Hengslet at nedflöde er 1 ¼ Mihl, videre til S ° möde en del af övre Lindbue Skouv som een half Mihl i Lengden og ¼ Mihl breed til flödning kand nyttes, og bestaar Skouven af skiön Fuhru Tömmer, Grahn og tör Fuhru. Der eftter til sydvæst möde Lofthuus Skouven som følger lengst med Rende Elven til den falder ud i Joen Dahls Elven, som ligeledes ½ Mihl Lang og ¼ Mihl breed til flödning kand nyttes, og befindes i samme Skouv en anseelig megnde med Fure og Gran Tömer saa vel som Törfuru og Vindfald, den övrige Dehl af (?)

Lindbue og Lofthuus Skouv paa ost og sydgst Siide skeer almindlig Hugst til Sölfwærket; paa den vl'e Siide af Renne Elven strecker Rynings Dahl Skouven sig $\frac{3}{4}$ Muhl lang og $\frac{1}{2}$ Muhl breed op eftter Elven som ligeledes til Flödning kand benötis, og befantes Skouven af samme Dögtighed som forestaende, for uden kand i berötte (?) Skouve huggis nogle Tusind Lagter Ved fören den friske Skouv angribes.

Videre fra Joen Dahl Elven stander berörte Rönins Dahls Skouv 12 Muhl vester til Fieldet og $\frac{1}{2}$ Muhl lengst med Elven til Baglie og Rue Skouv, hvor een Elf nedkommer kaldes Trænnbuekinn Elven¹, den og til Flödning kand blive gang bahr naar en Dam bliver sat i berörte Trænnbuekinn, der koster at indrette 12 Rd. Skouverne bestaar af een anseelig mengde Bygnings Tömer saa vel som Törfure og Gran til Hoved Hengslet at flöde 1 $\frac{1}{2}$ Muhl, österfra Rende Elven strecker sig Rönis Dahls Skouve som og kand benötis $\frac{1}{2}$ Muhl i lengden og breeden eftter Joen Dahls Elven hvor da Lie Skovven möder.

Videre til 22° $\frac{1}{2}$ Fierding oven for Fossen kaldis Store Höllen behövis et Wahr Hengsle 70 alen lang, koster at forferdige 17 Rdlr 24 Sh. Lengere til 22 ° i Lag Evju op under Hvaet behövis et Var Hengsle 80 alen lang kand forferdiges med 11 Rd 88 Sh. Videre oven for Hvaet behövis een Skaae Dahm 40 alen lang, kand giöris for 21 Rd 24 Sh. Under Buan Damm ligger adskilligt Tömmer som er udsandket af den gamle Dam der og maa bort bringes og ophugis, kand koste 10 Rd , fra Rue paa vest Siiden Buevandet 1 $\frac{1}{2}$ Fierding til Möekinn Elven², der löber imellem Bolke Skiöskouven, kand og af $\frac{1}{4}$ Muhl bred medbringes Sæteved, Skouven bestaar af endehl Fuhru Tömer saa vel som een Mengde af Gran og törr Fuhru, half anden fierding videre til nordigst kommer een Elf kaldis Vitter Elven³ hvorud liggeleds half anden Fiering paa den vestre Siide Bolke Skiöe og den östre Siide Buan Skouven kand flödes Tömer og Seteved til Buevandet. Skouverne befindes i god tilstand.

Videre halfanden Fiering til ost syd ost kommer Krog Elven⁴ hvor du een half Muhl fra Buan og Lie Skouven kand flödes Tömer og Setteved. Saa möder og Lie Skouv der stöder an imod Rönis Dahlen, hvor af kand nyttes $\frac{3}{4}$ Muhl breed og $\frac{1}{2}$ Muhl lang, som i bemeldte Vand og Elv kand flödes. Mand befunder og i Lofthuus, Rönis Dahlen, Strand, Lie, Baglie, Rue og eendehl af Bolgeskiöe Skouven, der ligger lengst med Joen Dahls og eendehl Tver Elven der neden for Buevandet falder ned i Joen Dahls Elven, saadan Quantitet Törfuhre og Vindfald.

Sölf Wærket i mange Aar der ved kand blive hiulpet, og naar for ovenmelte Skouve saaledes blef nöye rundskued (?) og opsögt, behöveds icke de 3de Elve, neml. Möe-, Vitter- og Krog Elvene, der falde i Buevandet, saa de Bekostninger til de bemelte Elve kand minagieris, og skulde det endelig giöris nödig sætteved imellom Buevandet at flaaade, kunde alt tages af de Skouve der staaar nær om Vandet. Joen Dahls Elven med omliggende Tver Elver vil koste ved bringe i flödbar Stand 370 Rd 72 Sh.

Derfra begaf mand sig til Sandsver til Dahls Elven, tog mand i öyen sinn hvor beqvemst er at sette een Sag, hvilket kand indrettes paa vestre Dahls Gaard hvor til forin een Sag har staaet, og kand samme forferdiges med 50 Rd, ved Hillestad Broe behövis Hoved Hengslet at lages, for uden et Wahr Hengsle der med Steen Kar og övrigt behövende kand koste 33 Rd 24 Sh,

---

¹ «Tranebuekinn» ? Litt usikker på stavemåten her. Høyst trolig et gammelt navn på Kvennbekken, som kommer ut i Jondalselva nord for Løkjamoen. Det fins ingen «Tranebu» i dag. Men kanskje kan navnet på Tranebærroi, ei myr som ligger tett ved Damtjørn, være en moderne tillempning av et slikt gammelt seternavn? Kvennbekken har sitt utspring i dette området. Vi snakker her altså om et eldre navn på Damtjørn, fra før det ble demt opp, nettopp med tanke på fløtningen. (Går tydelig fram av fortsettelsen)

² Mjaugetjennbekken (-elva)

³ Trolig Kvitåa

⁴ Liråa (?) I så fall et eldre navn på denne.

Paa den S^o Siide half anden Fiering fra Dahls Elven hvos Sagen skal staae befinds Krogsrud og Mugeberg Skouen hvor inden den störste Dehl af Gran bestaar, som kand vere tienelig til Kol, og strecker bemelte Skouer lengst med Elven $\frac{1}{4}$ Mihl Lang og en half Fierding breed, hvor da Löver Skoue andrefes, der bestaar af Tömmer og Gran som og til Kolle Brug er tienelig. Dens Lengde og Breede ved Elven $\frac{1}{4}$ Mihl. Videre til sydvest möder Dousem Sæter Skoue hvor ud befindes Fuhre Tömmer og Gran langs med Elven $\frac{1}{4}$ Mihl op under Skrinsfieldene, videre til s^o möde Hoen Sæter Skoue der og bestaar af god Törfurer, Gran og fuhru. Strecker sig langs med Elven $\frac{1}{4}$ Mihl og op under Skrinsfieldene $\frac{1}{4}$ Mihl, videre til væster befindes Korp Sætter Skoue, der og bestaar af Fuhru og Gran Tömer, strecker sig langs Elven $\frac{1}{4}$ Mihl og $\frac{1}{4}$ Mihl op under fieldet, lenger til vester mödes Breestul Sæter Skoue, der meste Dehlen af Gran bestaar, som og langs med Elven er $\frac{1}{4}$ Mihl og $\frac{1}{4}$ Mihl op under fieldet; Mod videre til vester befindes Grönelie Sætter Skoue der stöder an paa Ragie Skouen, bestaar af fuhre og Gran Tömer, er langs med Elven $\frac{1}{4}$ Mihl og $\frac{1}{4}$ Mihl op under fieldet; paa den Nordre Side Dahls Elven fra det Stæd hvor Saugen kand settes, möder eftter følgende Skoue, först eendehl af Bergs Skouen, de 2de Dahls og Muggeberg Skouer dessen Streckning langsmed Elven $\frac{3}{4}$ Mihl og $\frac{1}{4}$ Mihl breed der i bemelte Elf kand frembringes; Skouerne bestaar af fuhre og Gran Tömer, videre til sydligst op eftter Elven möde Giöterud Skouen som bestaar af skiön fuhre og Gran Tömer, dessen Streckning i Lengden $\frac{1}{2}$ Mihl og en fierding breed til Biörne Broe, hvor Lindaas Skoen möder, der mestedehlen af Grahn bestaar, er langs Elven $\frac{1}{4}$ Mihl og i breeden $\frac{1}{4}$ Mihl, videre befindes Stube Setter Skouen⁵ $\frac{3}{4}$ Mihl langs Ravalsiö og Harebue Vandet og en fierding breed, der bestaar af fuhre og en anseelig Mengde Gran. Derfra $\frac{1}{2}$ fiering möder Holle Vandet⁶ som er $\frac{1}{4}$ Mihl lang og falder ind i Ravalsiö. Ravalsiö Dam befindes udögtig, maae og af nye opsettes, der i alt kand indrettes med 130 Rd. Paa 22° vestsiden af Ragier Sætter der stryger til Nord kand Skouen benöttis og nedflödes til Kaaberbergs Elven, det lille og store Lauen er een half fiering lang, falder derfra ind i Raabe Vandet⁷, som er een femtel Mihl, falder derfra igjen i Sandor Vandet, der ligeledes er een femtel Mihl lang, som Ragiers Skouen kand nyttes $\frac{1}{2}$ Mihl paa begge sider af bemelte Vand;

Videre til 22° möder Bergs Skouen der $\frac{1}{4}$ Mihl flader langs eftter Faas Vandet og $\frac{1}{4}$ Mihl langs Kalssiö Vandet, som videre een $\frac{1}{4}$ Mihl öster, överst paa Fieldet kand for ermelte Skov finde nedflödning paa Kaaberbergs Elven. Paa den vestre Side bemelte Faas Vandet strecker forberörtte Berg Skouen sig $\frac{1}{2}$ Mihl og $\frac{1}{4}$ Mihl breed op under Fieldet, hvor een Mengde Tömer saavelsom Gran og tör fuhre befindes. Videre til Nord möder Mo og Ste Brönstad Skoue som tager sin Streckning langs eftter Kolsiö, og den halve Del af Öxne Vandet, hvor da Mehei Skouen möder; de 2de Dame i Kolsiö Vandet er brugelig naar alleene bliver givet een liden Reparation paa Schluserne og oven paa Dammen, der i alt kand koste 41 (?) Rd, de 2de Vahr Hengsler samme Stads fornödiges, kand i alt indrettes med 8 Rd, for uden giöres ligeledes paa de 2de Dame i Öxne Vandet at Schluserne bliver repareret og 2de Vahr Hengsler bliver lagt, som alt kand giöres med 20 Rd.

Een half Mihl paa den östre Siide af bemelte Vand saa vel som $\frac{1}{2}$ Mihl vester överst paa Fieldet, kand Skouen bringes til flödning i Kaaberbergs Elven, den övrige Dehl öster som falder til Kiesgruben, kand til bemelte Grube med Kiörsel fremskaffes, og bestaar Skouen af skiön Bygnings Tömer saavel som een Megnde Gran og tör fuhre, for uden een stor Mengde af vindfald.

---

⁵ En feilskrivning av Skulsbu (Skudsbu) seterskog (?)

⁶ Holmevannet

⁷ Råbakkvannet

Mehej Skouen begynner mit paa Öxne Vandet, som med flödning ligeledes igjennem Öxne, Qvisle⁸, Buevandet og Steen Grun Vandet kand frembringes, Qvisle Vandet giöres nödig et Vahr Hengsle 24 alen lang, saa velsom videre ned i bemelte Vand et Vahr Hengsle 200 alen lang, der i alt kand indrettes med 20 Rd, den östre Side Vandet strecker forberörte Skoug sig $\frac{1}{4}$ Muhl op i Kohl Knuten, som og til flödning kand nöttes, og paa vestre Siden $1\frac{1}{2}$ fiering under Fieldet, hvor da Skrepebue⁹ Sæter Skouen mödes, som er Tællemarcks Eien Dehle, befindes $\frac{1}{4}$ Muhl lang og breed, Jerpetiend ligger överst paa Fieldet der og er beqvem til at flöde veden fra bemelte Skoug til Öxne Vandet. Paa Nord West siden af Hierpe Kien Elven strecker Mehej Skouen sig överst paa Vibeto Fieldet, siden til öster mod Efsetback Skouen, fra Mehej Skouen $\frac{1}{4}$ Muhl 22° eftter mit paa Sand Kiend Vandet möde Barm Skouen. Derfra til 22° staa Hengs Dammen som er i god Tilstand, alleene nogle Stöcker flaad Myrer er fremflödet for Shluserne der maa udbringes. Kand giöres med 6 Rd. Paa Nord Vest siden i bemelte Dam komer en Elf fra Tysshöe Vandet hvor veden for bemelte Skoug kand flödes;

Fra bemelte Dam ost siden komer en Elf fra Villings bue, Luekiend, Tuekiend og Stulskiend Vandene, hvor udj $\frac{1}{2}$ Muhl lang og breed fra for berörte Barm Skouen, der i god tilstand befindes.

Til Hengs Dammen kand flödes. Videre til S° blef Hengs Elven eftterseet, hvor 3 de Skaae Dame giöres nödig, den 1te 10 alen lang, der for 12 Rd kand indrettes. Den 2^{den} 30 alen lang kand koste 10 Rd. Den 3de 16 alen lang med 9 Rd kand forferdiges. Foruden maa eendeel store Steene bortages, der med 2 Rd kand forrettes. Paa den 22° Side Steen Grun Vandet ligger Efsetback Skouen og langs eftter Kaaberbergs Elven, hvor den ordinaire Hugst til Sölf-wærket skeer som endnu i temelig god tilstand befindes. Videre til öster langs med Kaaberbergs Elven möder Korbu Skouen, der mestedeilen er udhugget undtagendes et lidet Stöcke imod Helgebeck.

Fra Kolleknoten paa den S° side af Steengrun Vandet möder Landsverk Skouen, der strecker sig ned eftter Kaaberbergs Elven, den störste Dehl er allerede udhugget, dog befindes $\frac{1}{2}$ Muhl fra Kolleknoten ned eftter Elven og $\frac{1}{2}$ Muhl til S° forbi Spære Setter een del god Bygnings Tömmers; saavel som Gran der tiener til Kunst, Shagt, og Kasten Stenger. Lidet vester for gamle Kaaberberget findes beqvem stad baade til de 2de Hoved Hengsler, det förste Hengsle bliver 200 alen langt, det 2^{det} 300 alen langt, som i alt kand blive forferdiget for 94 Rd;

I Elven giöres nödig saa vel som paa Landet til op Lastningen naar den Quantitet af Tömer og Setteved bliver nedflaadet som til Gruberne bliver forlanget. Forestaaende 2de Elver og Tver Elver, Sag med Dammer i alt at fuldbyrde i flödbahr Stand vil koste 506 Rd 24 Sh.

Endelig blef langs Elven besigtiget der befindes flaadbar. Mend paa öster og vester Side saa vit Sercomferencen strecker sig kand nedflödes Tömer og Setteved for uden nogen Reparation alleene af Hengsle maa indrettes hvor Sæteveden skal indtages som maa vere 700 alen lang med 13 Steenkar, kand koste med alle slags Materialer og Arbeid kun 985 Rd. Det beqvemste Stæd hvor same maa giöres, er $1/2$ fiering fra Kongsberg i Biikiend, og eftter at mand befunder at i Laagen uden nogen Reparation, der behövende Tömer og Sæteved kand flödes, fantes icke nödig de andre smaae Tver Elver at besigtige saa somme udfordrer Reparation, undtagen Skartum Elven, der komer fra Lyng Dahlen, saa som de om ligende Skouer er af saadan Dögtighed, hvor fra i mange Aar, een anseelig Quantum Sag Tömmers og Setteved kand nedbringes, og vil da Vatne Bryn Damen, der ganske er

---

⁸ Ukjent navn. Kan vel ikke være annet enn et opprinnelig navn på et selvstendig vann som i dag etter oppdemning er blitt en del av Øksne. (*Kvisle* er en gammel betegnelse på et område der en elv deler seg, dvs på det arealet som blir liggende midt i mellom)

⁹ Feilstavet, evt feil transkribert av meg. Skredbu?. Passer jo med at han benevner skogen som «Tællemarckens Eien Dehle». Ellers ikke mulig å finne et navn som samsvarer helt her. Eller kanskje er det annet navn på Krugla seter (Krugland-skogen)?

forraadnet, nye forferdiges af lenge 100 alen, 31 (?) alen breed, 4 alen høy med 4 Shluser, som i alt kand giöres med 153 Rd, ligeledes behöves de 2de Dammer som staar i Grönnebue Vandet, kaldes Store og Lille Moer Dammene, at nyt at for ferdiges, den 1te vil vere 20 alen lang, 4 alen bred, 3 alen høy, den andre 16 alen lang, 3 alen breed, 2 alen høy. Begge Dammene kand forferdiges med 40 Rd;

Videre til Nord behöves og een Dam af same lengde, breede og høyde, kand indrettes for 39 Rd.

Lauen¹⁰, samt Lyng Dahls Elverne med Hengsler, Dammer og meer vil koste i alt 1225 Rd.

Staar saae alle ting eftter Deres Excellences höye forslag er approberet og satt i stand; behöves der nödvendig 24 Bonde Karle der nogenledes Elverne er bekiendt og stedse vere ferdig naar forlanges paa det naar Flödningen skal skee, icke nogen Hinder skal tilföyes, saaledes eftter Deres Excellences höye Ordre haver vii de fore skrefne Elver og Skouer foren fundet.

Forblivende

Deres Excellences Höy velbaarne Hr Geheimraad og Stadtholders

underdanige og hörsomste Tiener

Kongsberg, den 24 Maj 1723

Ziener, Möller¹¹, Buchharth¹²

---

¹⁰ Lågen (?)

¹¹ Skoginspektør Jens Müller (?)

¹² Friedrich Burkhardt (?)